

Svar på regeringsuppdrag

Uppföljning av VAB-reform

Första delredovisningen

Försäkringskassan

Uppföljning av VAB-reform
Första delredovisningen

Diarienummer: FK 2026/002274

Ansvarig chef: Marit Gisselmann

Upplysningar: Analytiker Alma Wennemo
Lanninger,
010-116 79 37
alma.wennemo.lanninger@forsakringskassan.se

Informationsklass: öppen

Sammanfattning

Den 1 januari 2026 infördes utökad rätt till tillfällig föräldrapenning. Sedan dess kan man få tillfällig föräldrapenning för möte med förskolan eller skolan, för en förhandsbedömning eller en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen och när man introducerar personal i förskola eller skola till barnets behov av egenvård. Försäkringskassan har fått i uppdrag att följa upp användningen av tillfällig föräldrapenning i de nya situationerna.

Vanligast att få tillfällig föräldrapenning för möte med skolan

Mellan januari och maj månad har 2 482 mottagare fått tillfällig föräldrapenning i de nya situationerna. Vanligast är att ha fått det för ett möte med förskolan eller skolan, vilket det är 1 576 mottagare som fått. För att kunna få tillfällig föräldrapenning för ett sådant möte ska mötet vara motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Näst vanligast är att man har fått tillfällig föräldrapenning för att ha deltagit i en förhandsbedömning eller en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400).

De nya situationerna används mest för pojkar i skolåldern

Av totalt antal barn som föräldrarna fått tillfällig föräldrapenning i de nya situationerna för, var 63 procent pojkar och 37 procent flickor. Könsskillnaderna är som störst i situationen möte med förskolan eller skolan. Jämfört med det totala användandet av tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) används tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna oftare för barn i skolåldern än för barn i förskoleåldern.

Statistiken ska tolkas med försiktighet

Den framtagna statistiken baseras på en märkning som handläggarna sätter på ärendena i de nya situationerna. Handläggarna sätter märkningen manuellt utifrån de uppgifter som föräldrarna lämnar i sin ansökan, där föräldrarna själva beskriver varför de har behövt "vabba". Eftersom märkningen sker manuellt finns det en risk att vissa ärenden inte märks, vilket kan innebära att antalet ärenden i de nya situationerna underskattas. Statistiken i denna rapport bör därför tolkas med försiktighet.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Nya situationer ger rätt till tillfällig föräldrapenning.....	5
Uppdrag och syfte	5
Disposition	5
Möjligheten att få tillfällig föräldrapenning	6
Regelverket gällande tillfällig föräldrapenning.....	6
Hur man ansöker om tillfällig föräldrapenning.....	7
Statistik om användningen i de nya situationerna.....	7
Användningen i de tre nya situationerna	8
Flest har fått tillfällig föräldrapenning för möte med förskola eller skola	8
Majoriteten har bara fått tillfällig föräldrapenning en del av dagen.....	9
Barnen som situationerna används för	10
Det tas ut mer tillfällig föräldrapenning för pojkar än för flickor	10
De nya situationerna används mest för barn i skolåldern ..	10
Referenser	13

Inledning

Ifall man behövt avstå arbete för att vårda ett sjukt barn är det möjligt att få tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab). Det går exempelvis att få ersättning om man:

- tar hand om ett barn som inte kan gå till förskolan, skolan eller motsvarande på grund av sjukdom eller smitta
- följer med ett barn till läkare, barnvårdscentralen (BVC), tandläkaren eller barn- och ungdomspsykiatri (BUP)
- tar hand om ett barn på grund av att den ordinarie vårdaren är sjuk.

Man kan också få tillfällig föräldrapenning för andra situationer, som att delta på kurs ordnad av sjukvårdshuvudman för att lära sig sköta barnet.

Nya situationer ger rätt till tillfällig föräldrapenning

Den 1 januari 2026 infördes utökad rätt till tillfällig föräldrapenning. Sedan dess är det även möjligt att få tillfällig föräldrapenning för:

- möte i förskola eller skola, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning
- utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas
- introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård.¹

Uppdrag och syfte

Försäkringskassan har fått i uppdrag att följa användningen av tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna. Den här rapporten är den första av två delredovisningar. Den andra redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 26 februari 2027.

Disposition

I kommande kapitel beskrivs regelverket för tillfällig föräldrapenning. Där beskrivs även hur man ansöker, hur ärendena i de nya situationerna hanteras och hur vi tar fram statistik om det. Därefter följer två resultatkapitel med statistik över utbetalning av tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna mellan januari och maj 2026. I det ena redovisas statistik över antal mottagare och i det andra statistik över antal barn. Rapporten avslutas med ett diskussionskapitel.

¹ 13 kap. 16 och 20 § socialförsäkringsbalken (2010:110)

Möjligheten att få tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning är en arbetsbaserad ersättning som ska bidra till att föräldrar ska kunna förena arbete och familjeliv. Förutom att avstå arbete för att vårda sjuka barn kan föräldrar behöva ha återkommande kontakter och möten för att planera, samordna och följa upp åtgärder för sina barn. För att i fler fall göra det möjligt att få tillfällig föräldrapenning vid sådana tillfällen införde regeringen en utökad rätt till det.² Sedan 1 januari 2026 kan föräldrar få tillfällig föräldrapenning när de är på möte med förskolan eller skolan, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. De kan också få tillfällig föräldrapenning vid en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen, eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas. Därtill kan de få det för introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård.

Regelverket gällande tillfällig föräldrapenning

Om man behöver avstå arbete i samband med bland annat sjukdom eller smitta hos barnet, sjukdom hos barnets ordinarie vårdare eller besök i samhällets förebyggande hälsovård, har man rätt till tillfällig föräldrapenning. Detta gäller barn under 12 år och i vissa fall även äldre barn.

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) kan betalas ut i totalt 120 dagar per år och barn.³ Det är möjligt att få tillfällig föräldrapenning hela dagen eller en del av dagen. En del av dagen kan vara 75, 50, 25 eller 12,5 procent. Ersättningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten med ett tak på 7,5 prisbasbelopp.

Normalt sett kan föräldrar som får omvårdnadsbidrag för sitt barn inte få tillfällig föräldrapenning för samma behov som ligger till grund för rätten till omvårdnadsbidraget. För de som hade ett beslut om omvårdnadsbidrag innan 1 januari 2026 gäller övergångsbestämmelser. Tillfällig föräldrapenning kan i dessa fall beviljas för möte med förskola eller skola och för introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård, även om sådana behov har legat till grund för beslutet om omvårdnadsbidrag. Detta gäller tills ett nytt beslut om omvårdnadsbidrag har fattats.

För barn som fyllt 12 men inte 16 år krävs att en läkare skriver ett utlåtande om att barnet behöver särskild tillsyn eller vård på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Ett sådant intyg behövs för barn över 12 år ifall man är på ett möte med förskolan eller skolan eller ifall man deltar i introduktion

Bakgrund

Tillfällig föräldrapenning har funnits sedan föräldraförsäkringen infördes 1974, men kallades då sjukpenning för vård av sjukt barn. Sedan dess har regelverket för den tillfälliga föräldrapenningen utvidgats och rymmer numera flera situationer.

Enligt föräldraledighetslagen har en arbetstagare rätt att vara ledig från sitt arbete om hen får tillfällig föräldrapenning för den tid hen är frånvarande från arbetet.

Syftet med tillfällig föräldrapenning är att kompensera föräldrarna ekonomiskt för förlorad arbetsinkomst (eller förlorad a-kassa).

Tillfällig föräldrapenning regleras i 13 kap. Socialförsäkringsbalken.

² Proposition 2025/26:1

³ I det fall barnet bedöms vara allvarligt sjuk gäller särskilda regler. Då kan föräldrarna få ersättning för samma barn och tid i obegränsat antal dagar.

av barnets behov av hjälp med egenvård. När en förälder behöver delta i socialtjänstens utredning och barnet har fyllt 12 men inte 18 år är det istället socialtjänsten som ska intyga att föräldern deltagit i det.

Huvudregeln är att det är en förälder som kan få tillfällig föräldrapenning. När det gäller tillfällig föräldrapenning för introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård kan endast en förälder få ersättning för samma barn och tid. Både vid möten i förskola eller skola och vid utredning enligt socialtjänstlagen, gäller däremot att fler än en förälder kan få det, exempelvis om båda föräldrarna eller en förälder och en bonusförälder deltar i mötet eller i utredningen. Barnet behöver inte närvara i någon av de tre nya situationerna för att föräldern ska kunna få tillfällig föräldrapenning.

Hur man ansöker om tillfällig föräldrapenning

Vid införandet av de tre nya situationerna gjordes inga ändringar i ordinarie ansökningsförfarande eller i Försäkringskassans IT-system. När man ansöker om tillfällig föräldrapenning på Försäkringskassans webbplats får man först svara på frågan "Varför kunde du inte jobba?" och uppmanas att välja den främsta orsaken av alternativen:

- [Namn på ditt barn] var sjuk eller smittad
- Vårdbesök för [namn på ditt barn]
- Personen som skulle ta hand om ditt [namn på ditt barn] var sjuk eller smittad
- Jag har ett barn med en funktionsnedsättning och ansöker om ersättning för kontaktdagar.
- Annan anledning

Den som ansöker om tillfällig föräldrapenning i någon av de tre nya situationerna ska fylla i "Annan anledning". De som väljer det får fylla i ett fritextsvar under rubriken "Anledning till vab: Beskriv varför du behövde vabba". Försäkringskassans handläggare märker upp ärendena i de tre nya situationerna utifrån vad den som ansöker skriver i fritextsvaren.

Statistik om användningen i de nya situationerna

I Försäkringskassans datalager STORE går det inte att särskilja utbetalningar som sker för de nya situationerna från andra utbetalningar av tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab). I rapporten jämför vi användningen av all tillfällig föräldrapenning för vård av barn (där bland annat de som fått ersättning för att vara hemma med ett sjukt barn ingår) med användningen av tillfällig föräldrapenning i de nya situationerna. Statistiken om de tre nya situationerna tar vi fram utifrån märkningar som handläggarna sätter på de ärendena. Till statistikredovisningen inkluderar vi ärenden med aktuella märkningar där det också betalats ut tillfällig föräldrapenning. Ärenden som inte märks upp i handläggningen inkluderas inte. Det finns därför en risk för en underskattning av antal ärenden i de tre nya situationerna. Under februari månad var det som flest märkningar, därefter har nivån varit lägre men stabil.

Användningen i de tre nya situationerna

Mellan januari och maj 2026 har totalt 2 482 personer fått tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna. De nya situationerna utgör en mycket liten del av den tillfälliga föräldrapenningen för vård av barn (vab) som under motsvarande period betalats ut till 626 218 personer. Fler kvinnor än män har fått tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna. Hittills är könsskillnaderna i de nya situationerna större än könsskillnaderna för all tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab).

Flest har fått tillfällig föräldrapenning för möte med förskola eller skola

Hittills har 1 576 personer fått tillfällig föräldrapenning för att gå på möte i förskolan eller skolan, se Tabell 1. För att kunna få det ska mötet vara motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning.

Drygt hälften så många, 872 personer, har fått tillfällig föräldrapenning för att de deltagit i en utredning enligt socialtjänstlagen. Det är möjligt att få det både för en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas. Utredningen kan vara fysiskt, digitalt eller via telefon.

Sedan möjligheten infördes har 119 personer fått tillfällig föräldrapenning för introduktion av barnets behov av egenvård. Det kan exempelvis vara för att instruera i förskola eller skola om ens barns diabetes eller allvarliga eksem.

Tabell 1 Antal personer som har fått tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna efter kön, januari–maj 2026

Situation	Kvinnor	Män	Totalt
Möte med förskola eller skola	1 135	441	1 576
Utredning enligt socialtjänstlagen	551	321	872
Introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård	85	34	119

För situationerna att man gått på möte med förskola eller skola eller deltagit i utredning enligt socialtjänstlagen gäller att fler än en person kan få tillfällig föräldrapenning för samma tid och barn. Vid de tillfällen då tillfällig föräldrapenning betalats ut för dessa situationer, är det hittills en absolut majoritet där det utbetalats till en person. Att det enbart är en person som fått tillfällig föräldrapenning innebär inte nödvändigtvis att det bara har varit en person med på mötet. Däremot kanske bara den ena har haft behov av att få tillfällig föräldrapenning för det.

Majoriteten har bara fått tillfällig föräldrapenning en del av dagen

Mellan januari och maj 2026 har det utbetalats 1 614 nettodagar med tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna. Nettodagar tar hänsyn till omfattningen på dagen där exempelvis två halvdagar med tillfällig föräldrapenning är en nettodag. 64 procent av nettodagarna har utbetalats till kvinnor och 36 procent till män.

I situationen möte med förskola eller skola, som är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning, har det utbetalats 699 nettodagar, se Tabell 2. Det är färre nettodagar med tillfällig föräldrapenning som har utbetalats jämfört med hur många som har fått ersättning i den situationen. Det beror på att en majoritet inte har fått tillfällig föräldrapenning för en hel dag. Vanligast är att efter ett möte med förskolan eller skolan ha fått ersättning för 25 procent av dagen.

För situationen utredning enligt socialtjänstlagen har det utbetalats nästan lika många nettodagar som för möte med förskola eller skola. Även i den situationen har många fått ersättning för en del av dagen. På grund av att några fått ersättning för flera dagar är det genomsnittliga antalet högre än för de som fått tillfällig föräldrapenning för ett möte med förskola eller skola. Men även för tillfällig föräldrapenning för utredning enligt socialtjänstlagen är det vanligast att ersättas för 25 procent av dagen.

Mellan januari och maj har 219 nettodagar betalats ut för introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård. För den situationen är det vanligast att få tillfällig föräldrapenning för en hel dag.

Tabell 2 Antal utbetalda nettodagar med tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna efter kön, januari–maj 2026

Situation	Kvinnor	Män	Totalt
Möte med förskola eller skola	496	203	699
Utredning enligt socialtjänstlagen	390	307	696
Introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård	146	73	219

Barnen som situationerna används för

Under perioden januari till maj 2026 har det totalt tagits ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) för 625 340 barn. I de tre nya situationerna har ersättning betalats ut för 2 431 barn.

Det tas ut mer tillfällig föräldrapenning för pojkar än för flickor

Av alla barn som det tagits ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) för mellan januari och maj 2026, var 48 procent flickor och 52 procent pojkar. Skillnaden kan till del förklaras av att det finns något fler pojkar än flickor.⁴ Därtill är det något vanligare att ta ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) för pojkar än för flickor, men skillnaderna är små.⁵

I de tre nya situationerna som införts är skillnaderna mellan pojkar och flickor större. Av totalt antal barn som det tagits ut tillfällig föräldrapenning för i de nya situationerna var 37 procent flickor och 63 procent pojkar. Det är i de nya situationerna möte med förskola eller skola och utredning enligt socialtjänstlagen som det finns könsskillnader, se Tabell 3. För de barn där det tagits ut tillfällig föräldrapenning för introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård, finns inga skillnader.

Tabell 3 **Antal barn som det tagits ut tillfällig föräldrapenning för i de tre nya situationerna efter kön, januari–maj 2026**

Situation	Flickor	Pojkar	Totalt
Möte med förskola eller skola	501	1 032	1 533
Utredning enligt socialtjänstlagen	358	505	863
Introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård	56	56	112

De nya situationerna används mest för barn i skolåldern

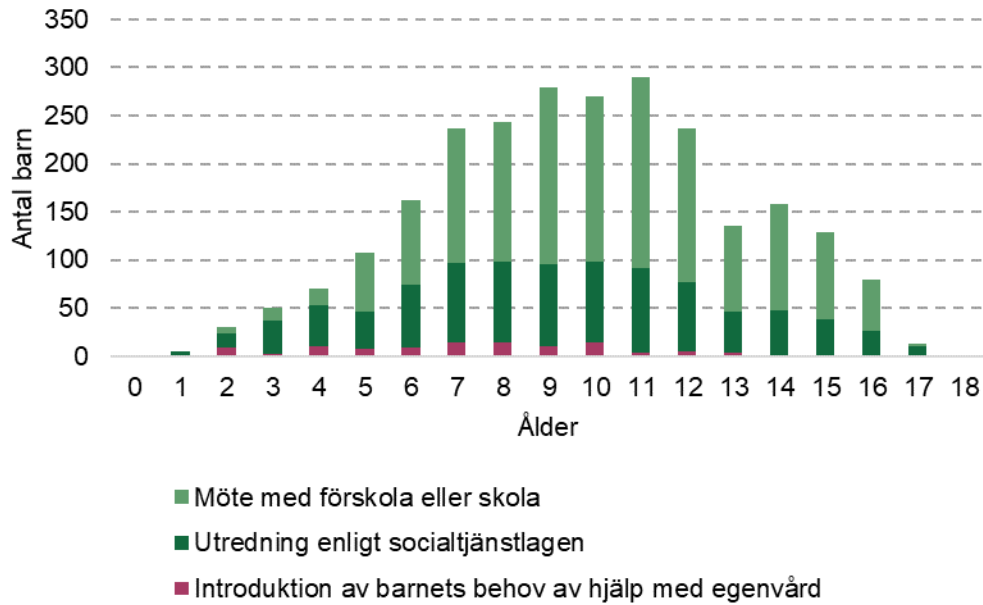
Sett till all utbetalning av tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) så tas det ut mer för yngre än för äldre barn. Den vanligaste åldern att få tillfällig föräldrapenning är när barnet är i tvåårsåldern. I de nya situationerna är mönstret annorlunda. Tillfällig föräldrapenning som betalats ut i de tre nya situationerna, går oftare till barn i skolåldern än till yngre barn, se Figur 1.

⁴ SCB (2026) [Befolkningspyramid för Sverige](#)

⁵ Försäkringskassan (2025a) s. 30.

Hittills har det tagits ut mest ersättning för 11-åringar, men det är relativt jämnt mellan barn i åldrarna 7 och 12 år, se Figur 1. Barnets ålder mäts per den sista december. Av de som exempelvis är 12 år i figuren har en del varit 11 år då den tillfälliga föräldrapenningen betalats ut.

Figur 1 Antal barn som det tagits ut tillfällig föräldrapenning för i januari–maj 2026, efter ålder på barnet och situation

Avslutande diskussion

Den 1 januari 2026 införde regeringen utökad rätt till tillfällig föräldrapenning. De föräldrar som har behov av det kan numera få ut tillfällig föräldrapenning i tre nya situationer. Det är möjligt att få det för möte med förskolan eller skolan, för en förhandsbedömning eller en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) och när man introducerar personal i förskola och skola till barnets behov av egenvård. Försäkringskassan har fått i uppdrag att följa användningen i de nya situationerna.

Som redovisat i rapporten är det hittills flest som fått ut tillfällig föräldrapenning för möte med förskola eller skola. Ersättning har oftare betalats ut för pojkar än för flickor. För att kunna få tillfällig föräldrapenning för ett möte med förskolan eller skolan ska mötet vara motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Att tillfällig föräldrapenning oftare betalats ut för pojkar skulle kunna vara en följd av att pojkar ofta diagnostiseras med både adhd och autism tidigare i livet.⁶ Därtill är det också vanligare att pojkar får särskilt stöd i skolan, jämfört med flickor.⁷

Av de tre nya situationer som införts är utredning enligt socialtjänstlagen den situation som använts näst mest. Det går både att få tillfällig föräldrapenning då man deltar i en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen, eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas, exempelvis efter en orosanmälan. Även i denna situation har det tagits ut tillfällig föräldrapenning för fler pojkar än flickor.

Situationen introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård har använts minst. I denna situation ser vi däremot inga könsskillnader.

Sett till all tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) utgör den i de tre nya situationerna en mycket liten andel. Hittills har strax under 2 500 unika personer fått tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna. De flesta som fått det har enbart fått det för en del av dagen.

Försäkringskassan ska fortsätta följa användningen av tillfällig föräldrapenning i de tre nya situationerna. Den andra och sista delredovisningen lämnas in senast 26 februari 2027.

⁶ Socialstyrelsen (2023), Försäkringskassan (2025b), Socialstyrelsen (2024)

⁷ Skolverket (2026), s.10.

Referenser

Försäkringskassan (2025a) Socialförsäkringen i siffror 2025.

Försäkringskassan (2025b) Ekonomisk trygghet vid psykisk ohälsa hos barn. Socialförsäkringsrapport 2025:2.

Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 12: [Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn](#)

SCB (2026) [Befolkningspyramid för Sverige](#)

Skolverket (2026) Särskilt stöd i grundskolan. Läsåret 2025/26.

Socialstyrelsen (2023) Diagnostisering och läkemedelsbehandling vid adhd. Förekomst, trend och könsskillnader.

Socialstyrelsen (2024) Autism. Förekomst och samsjuklighet. könsskillnader.